

Németh Szilvia

Globális nevelés – a magyar (válaszadó) pedagógusok szemével

Tartalom

Bevezetés.....	1
A kutatás módszertana.....	1
A kutatási eredmények általánosíthatósága, az érvényesség korlátjai.....	2
Az online kérdőívre válaszoló pedagógusok fő jellemzői.....	3
A fókuszcsoporthoz beszélgetés alanyai	3
A kutatás fő eredményei	4
A globális nevelés meghatározása és tartalma	4
A globális nevelés munkamódszerei – pedagógiai módszertan és tanulásszervezés	9
Alapmegoszlások – appendix	14

Bevezetés

A jelen kutatásra az Anthropolis Egyesület megbízásából, az Európai Bizottság társfinanszírozásában megvalósuló Komplex témák – sokrétű tantárgyak (Global Issues – Global Subjects) elnevezésű nemzetközi projekt keretein belül került sor. A vizsgálat célja a globális nevelés jelenlegi helyzetének megismerése/feltárása volt a hazai köznevelési gyakorlatban. A szemlélet ismertségének felmérése, az osztályteremben és azon kívül használt módszerek, felhasznált segédanyagok feltérképezése, illetve az esetleges szakmai támogatási igények számbavétele. A kutatás eredményeinek segítségével - a nemzetközi projekt során - a tanári igényeknek megfelelő globális nevelés szemléletű tananyagok készülnek, amelyek használatára rövid- és hosszú távú képzések szerveződnek majd.

A kutatás módszertana

A jelen kutatás konceptuális keretét, az Anthropolis Egyesület által megnevezett szakmai anyagok¹ fogalomkészlete határozta meg. A kutatási dizájn kialakítása azt célozta, hogy körüljárjuk a globális nevelés tanári definícióit, hogy kiderítsük, mely tantárgyak, tématerületek, és témakörök teszik leginkább lehetővé a globális nevelési tartalmak tanórai

¹ HAND kézikönyv, HAND ajánlás, illetve A globális nevelés helyzete és lehetőségei Magyarországon 2010.

jelenlétét, hogy mely tanulásszervezési módszerek a legalkalmasabb a tartalom feldolgozására, illetve, hogy a pedagógusok fejlesztenek-e saját feladatokat ilyen céllal, s ha igen, milyenek ezek a feladatok. A kutatás fontos célja volt az is, hogy kiderüljön, milyen szakmai támogatást tartanak szükségesnek a tanárok, azaz mik lennének azok az eszközök, amelyek rendelkezésre bocsátásával nagyobb teret kaphatna a hétköznapi tanítási gyakorlatukban a globális szemlélet.

Erre a célra, egyfajta háromszögelésre épülő – kvantitatív és kvalitatív kutatási technikákat is magában foglaló kutatási tervet dolgoztunk ki. A kutatás fő eleme egy online kérdőíves vizsgálat volt, amelyben való részvételre összesen 341, a globális nevelés iránt bizonyítottan érdeklődő² pedagógust kértünk fel. Az online kérdőív a fentiekben felsorolt témakörök körüljárásra épült, s egy átfogó helyzetkép felvázolását célozta meg. A témakörök mélységi vizsgálatát egy tanári fókuszcsoportos beszélgetés volt hivatott biztosítani, amelyet egy intézményigazgatói, részben strukturált interjú egészített ki.

A fókuszcsoportos beszélgetés forgatókönyve, és a részben strukturált interjú vezérfonala is a kérdőív fő témaköreit vette alapul, lehetőséget teremtve azonban a saját osztálytermi gyakorlat és a vonatkozó tanári praxis részletes bemutatására is: kvalitatív adatgyűjtést – az online kérdőív témaköreinek kiegészítéseként – 10 osztálytermi fotó értékelésével egészítettük ki, így stimulálva a saját gyakorlatról folyó párbeszédet.

A kutatási eredmények általánosíthatósága, az érvényesség korlátjai

A kutatás időzítéséből fakadóan (2018. június – szeptember) nem várt nehézségekkel szembesültünk. A nyári tanítási szünet nem mutatkozott alkalmasnak még arra sem, hogy többszöri emlékeztető kiküldése után, elérjük a mintába került tanárok 30 százalékát³. A kérdőívet csupán a válaszadók kicsivel több, mint 10 százaléka töltötte ki, így a befolyt adatok részletes statisztikai elemzése nem lehetséges. Amire ez az 52 kitöltött kérdőív lehetőséget teremt az az, hogy kvalitatív elemzési technikákkal figyelembe vegyük információtartalmukat, illetve a kérdőívben található nyílt végű kérdéseket külön-külön elemezzük.

Miután a fókuszcsoportos beszélgetésre is csak a harmadik nekifutásra sikerült elegendő tanári résztvevőt biztosítani, illetve a kérdőív kitöltését népszerűsíteni hivatott, az Anthropolis Egyesület által menedzselte záró Facebook-kampány sem hozott áttörést a kitöltők számának növelésében, így a nem szerencsés időpontválasztás mellett egyfajta tanári érdektelenségre

² A bizonyítottan érdeklődő pedagógus ebben az esetben azt jelenti, hogy a válaszadásra felkértek mindegyike az elmúlt időszakban az Anthropolis Egyesület fókuszába került, képzéseken, projektekben, segédanyagok letöltésében, illetve kapcsolatban áll a fenntartható fejlődéssel foglalkozó oktatási-nevelési hálózatokkal, programokkal. A kutatás résztvevőinek a címlistáját az Anthropolis Egyesület állította össze és bocsátotta a T-Tudok Zrt. rendelkezésére.

³ Általános kutatási tapasztalat, hogy az online kérdőíves vizsgálatok esetében 30 százalék körüli a válaszadási arány.

is gondolhatunk. A globális nevelés, mint téma, mint horizontális szemlélet néhány éves, kb. egy évtizedes múltra tekint vissza Magyarországon. Az Anthropolis Egyesület oroszánrészt vállalt e szemlélet hazai meghonosításában, mégis a kutatásban való magas rész *nem* vételi szándék arra enged következtetni, hogy a szemlélet beágyazottsága a mai köznevelési gyakorlatba még mindig hagy kívánnivalót maga után.

Az alacsony online részvételi arány miatt a kutatás eredeti koncepciója módosult, azaz az elemzés fő hangsúlya a fókuszcsoporthoz beszélgetésre került át, azaz a 21 válaszadó véleményének feldolgozása kiegészítő funkcióval bír. A fókuszcsoporthoz beszélgetés felvételre került, s a legélt hanganyagot Atlas.ti szftver segítségével kódoltuk. A kódokat kódcsaládokba rendeztük, s ezek a kódcsaládok biztosították az elemzésünk alapegységeit. Az alkalmazott edge-coding technika nemcsak egy objektívebb (kvantifikálható) elemzést tesz lehetővé, hanem azt is, hogy a beszélgetés során, a résztvevők által fontosnak tartott, az eredeti kérdéssorból nem következő, a beszélgetésbe beemelt plusz tartalmak is azonos súllyal jelenhessenek meg.

Az online kérdőívre válaszoló pedagógusok fő jellemzői

Mivel a kérdőívet összesen 52-en töltötték ki, közülük csak 30-an fejezték be a kitöltést, ezért az eredmények mindössze tájékoztató jellegűek. A válaszadók megadott személyes adatai alapján viszont kirajzolható egyfajta válaszadói profil. Ez a profil azért lehet érdekes számunkra, mert választ ad arra a kérdésre, hogy mik a fő jellemzői annak a csoportnak, akik jelenleg aktív pedagógusképviselői a globális szemléletnek? Az online kérdőív válaszadói és a fókuszcsoporthoz beszélgetés alanyai egyfajta globális nevelési nagykövetként működnek. Így különösen fontos, hogy minél többet megtudjunk erről, a szemlélet láthatóságát biztosító tanári csoportról. A profilrajzolás alapadataként elmondható, a válaszadóknak mindössze negyede férfi. A kérdőívet kitöltők átlagos életkora 49 év. Negyedüknek diplomája van (n=13), hatodiknak mesterfokozata (n=9) és 15 százalékuknak (n=8) egyetemi diplomája. Több mint harmaduk általános iskolában tanít (n=19), gimnáziumban csak negyedük (n=14). A tanárok kétharmada (n=19) úgy nyilatkozott, hogy a diákjaik heterogén szociális családi háttérből érkeznek az intézménybe. A válaszadó pedagógusok 14 százaléka angolt és etikát tanít (n=7), 10 százalékuk biológiát (n=5), átlagosan több mint 23 éve vannak a tanári pályán.

A fókuszcsoporthoz beszélgetés alanyai

A fókuszcsoporthoz beszélgetés résztvevői is hasonló mintázatot követnek, hiszen a résztvevők közül hárman nyelvtanárok, igaz közülük kettőnek szakpárja is van (matematika és társadalomismeret), ketten természettudománnyal foglalkoznak (földrajz és biológia szakos tanárok), valamint ketten gyógypedagógusok, illetve egyéni fejlesztők. A résztvevők többsége minimum húsz éve van a tanári pályán, viszont a válaszadóktól eltérően, mindannyian középfokú intézményben dolgoznak, hárman vezető tanárként.

A kutatás fő eredményei

A globális nevelés meghatározása és tartalma

A kérdőíves vizsgálat során az Anthropolis Egyesülettel egyeztetve, a globális nevelés definíciójához támpontul a HAND Szövetség Globális Nevelés Munkacsoportja által 2007 decemberében megalkotott értelmezést vettük alapul. Eszerint, *„a globális nevelés a globalizáció által létrehozott – társadalmi, gazdasági, technológiai, politikai, demográfiai és környezeti – egyenlőtlenségek, globális folyamatok megismerését és alakítását szolgálja. Célja a résztvevő érzékenyebbé válása, társadalmi részvételének erősítése, valamint a jövő generációk iránt érzett felelősségének a növelése, illetve az ezekhez tartozó attitűdök és kompetenciák fejlesztése. Ezt egy dinamikus, aktív tanulási folyamat kialakításával, támogatásával, és szemléletformálással éri el, amely az állandóan változó globális társadalom, ezen belül az én és tágabb környezetének viszonyára összpontosít. Felkészít az egyén helyének, szerepének, esetleges felelősségének értékelésére, egyéni és közösségi feladatainak meghatározására a globális folyamatokban. Nyitott gondolkodásra, kritikus szemléletre, globális szolidaritásra, felelősségvállalásra és tudatos együttműködő cselekvésre sarkall.”⁴*

Ezt a definíciót egységben kezeltük azzal az állítással, amellyel a lentiekben hivatkozott HAND kézikönyv szerint a globális neveléssel foglalkozó szakmai és civil szervezetek is egyetértenek, hogy a globális felelősségvállalásra nevelés célja, hogy felkészítse a polgárokat arra, hogy képesek legyenek megbirkózni a kölcsönös függőségeket teremtő világ kihívásaival, és hogy kiálljanak a globális szolidaritás, a társadalmi igazságosság, és a környezet védelmének eszméje mellett. A kézikönyv szerint, a globális perspektívák közoktatásba történő beemelésének egyik legfőbb célja az, hogy tágítsa és gazdagítsa a diákok gondolkodási képességeit annak érdekében, hogy a világról alkotott nézeteik ne válhassanak etnocentrikussá, sztereotipikussá vagy más módon korlátozottá, s ne csak saját érdekeik, helyzetük és kultúrájuk lencséjén keresztül legyenek képesek szemlélni a világot. A globális felelősségvállalásra nevelés kulcskérdés a 21. századi demokráciában, mert

- „képesé teszi a résztvevőket arra, hogy megértsék a kölcsönös függéseken alapuló világot és a globális problémákat, mint például a szegénység, a klímaváltozás, a háborúk és regionális konfliktusok;
- képesé teszi a résztvevőket arra, hogy megküzdjenek az egyre gyorsuló társadalmi változások okozta bizonytalansággal, valamint arra, hogy együtt éljenek a különböző kultúrákkal és életstílusokkal;

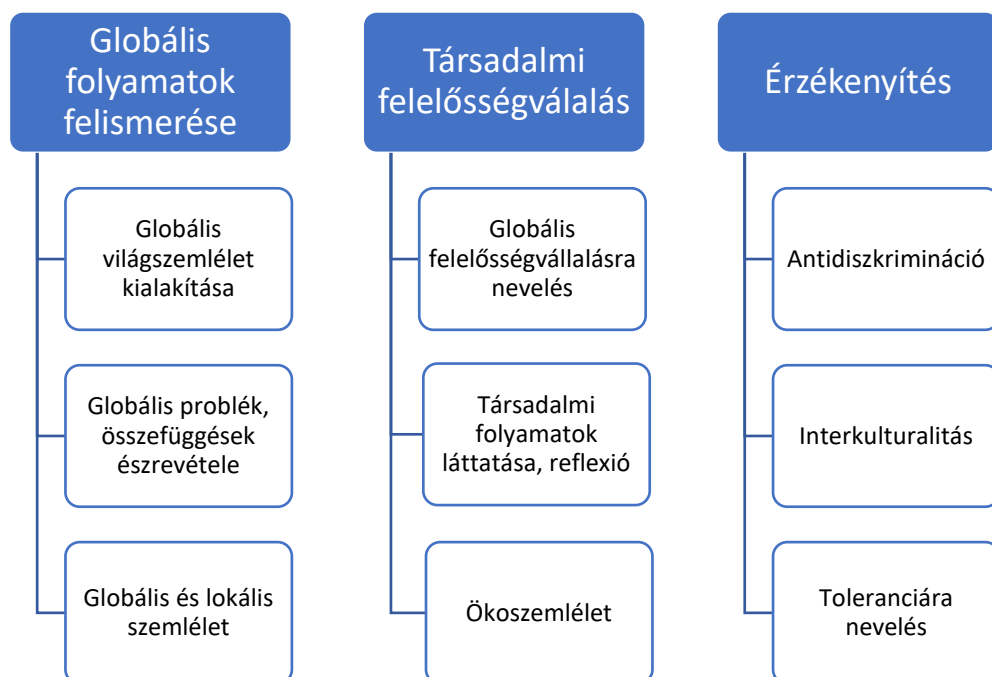
⁴ Ajánlások a globális felelősségvállalásra nevelés nemzeti koncepciójának kidolgozásához. HAND Szövetség, Budapest, 2015. 2. o.

- segíti a résztvevőket abban, hogy a sajátjuktól eltérő társadalmi csoportok (pl. kisebbségek, vidéki népcsoportok, valamint a gazdaságilag és kulturálisan leszakadók) perspektívájából is képesek legyenek értelmezni a világot”.⁵

A globális nevelés a jövőért való tanulás segítése. Arra ösztönzi az embereket, hogy vegyenek részt a körülöttük lévő világ alakításában, és mind gondolkodásban, mind cselekvésben szolidárisak legyenek. Így a globális nevelés célja olyan kognitív, szociális és gyakorlati kompetenciák fejlesztése, amelyek ehhez elengedhetetlenül szükségesek. Ezen kompetenciák fejlesztéséhez azonban adekvát szemléletmódra és módszertanra van szükség, amelynek a középpontjában az aktív és kooperációra épülő tanulás széles tárháza áll.⁶

A kérőív első felében, valamint a fókuszcsoportos beszélgetés bevezető blokkjában megpróbáltuk a fenti alapvetések figyelembevételével körüljárni, hogy a válaszadók maguk, mit értenek globális nevelés alatt, milyen saját definíciókat fogalmaztak meg önmaguk és saját munkájuk számára.

Az online vizsgálatban 16 definíció fogalmazódott meg, amelyek alátámasztást nyertek a fókuszcsoportos beszélgetés résztvevőinek körében is. A megfogalmazott állítások kilenc nagyobb témakörre terjedtek ki, amelyek három fő kategóriába sorolhatók. A három nagyobb kategória, a globális folyamatok felismerése, a társadalmi felelősségvállalás és az érzékenyítés.

⁵ im. 3.o.

⁶ im. 4.o.

1. ábra. A globális nevelés fő definíciói és azok elemei – az online és fókuszcsoportos válaszok alapján.

Az első kategória részegységei által lefedett definíció értelmében, a globális nevelés egy olyan szemléletformáló nevelés, mely érzékennyé teszi a gyerekeket a globális problémák felismerésére; ösztönzi őket arra, hogy összefüggésekben, ok-okozati relációkban tekintsenek a világban történő folyamatokra; s a maguk szintjén keressék a megoldásokat azokra. E megközelítés szerint, a globális nevelés magában foglalja a mindennapi élet globális problémáiról való ismeretátadást és a napi szintű közös gondolkodást, valamint a tanuló érzelmi, és társas készségeinek együttes fejlesztését tantárgyi kereteken átívelően.

„Tanárként világos, hogy nem csak a hazai viszonyok újratermelésén fáradozunk, hanem valami nagyobb egységként tekintünk az emberiségre, ill. a gyerekekre is. És ez tetten érhető egy csomó mindenben. (...) A világot, az eseményeket, történeteket, az ok-okozati összefüggéseket egységben szemléljük, tapasztaljuk és értsük meg.” (tanári válaszok, online kérdőív)

A második kategória definíciója szerint, a globális nevelés főként a jelenkor társadalmi folyamataira való rálátás elősegítését jelenti, egy olyan tanulói szemlélet kialakítását, amely érzékeli és figyelembe veszi az aktuális társadalmi problémákat, kihívásokat, és nemcsak értőn, de kellő kritikával is viszonyul azokhoz. A globális nevelés célja egyfajta érzékenységgel kialakítása a helyi értékekkel kapcsolatban.

„Számomra a globális nevelés azt jelenti, hogy úgy alakítom az óráim menetét, hogy közben figyelembe veszem az aktuális társadalmi változásokat, reagálok azokra, ezekhez kapcsolódó témákat mutatok be, és dolgozunk fel együtt. Nemcsak egy nyelvet akarok megtanítani - legyen az a német vagy a magyar -, hanem képessé akarom tenni a diákokat arra, hogy kifejezzék gondolataikat, ne csak egy országgal kapcsolatban, ahol az adott nyelvet beszélik, hanem az egész világra vonatkozóan.” (tanári válasz, online kérdőív)

A harmadik definíció vezérmotívuma a tanulók érzékennyé tétele, egy olyan attitűd kialakítása, ami a tanulók kognitív tudása mellett az affektív beállítódást segíti, annak a megértését, hogy mind egy fajhoz tartozunk és külső es belső jegyeink különbsége nem lehet diszkrimináció forrása. A globális nevelés teret enged a kultúrák közti különbségek és hasonlóságok megvitatására, a különböző társadalmi csoportok problémáinak összehasonlító elemzésére, az egymás iránti tolerancia gyakorlására.

„Olyan szemlélet és oktatási módot, ahol a tanár-tanulói interakcióban mindkét fél aktív résztvevője a tanulási folyamatnak olyan témákban, mint: globalizáció, fenntarthatóság, migráció, szegénység. Cél a tanulói mentalitáskultúra változása, érzékenyítés és felelős szemlélet kialakítása bolygónk jövőjét illetően. Természetesen még számos téma is kapcsolható ide, pl. demokráciára, multikulturalizmusra, toleranciára nevelés. A lista nem

teljes. Összegezve: egy olyan attitűd kialakítása, ami a tanulók kognitív tudása mellett az affektív beállítódást segíti.” (tanári válasz, online kérdőív)

A globális nevelés meghatározásáról és annak tartalmáról szóló fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetés rész, alapvetően interdiszciplináris szemléletet tükrözött. Egyrészt a résztvevő tanárok egyet értettek abban, hogy bármilyen tantárgy alkalmas egyfajta kritikai gondolkodás és globális szemlélet kialakításának támogatására, másrészt pedig fontosnak tartották hangsúlyozni, hogy a tantárgyak közötti átjárhatóság biztosítása is globális szemléletformáló erővel bír.

„Én azt gondolom így angoltanárként, hogy alapvető a diákok figyelmének a ráirányítása a globális folyamatokra. De ezt lehet mindenféle területen. Tehát, ez lehet történelem, társadalomtudomány, tudomány, művészetek. (...) Tehát, amikor jön szembe egy helyzet, vagy probléma, akkor próbálunk meg arról összefüggéseiben gondolkodni és ne csak azt lássuk, hogy miránk, hogy hat, hanem egy kicsit ennél tágabban. És hogy ezt átadni ezt a fajta gondolkodást a fiataloknak. És azért is nehéz, pont ezért is vagyunk szerintem bajban, merthogy annyi szegmense van.”

„Számomra a globális nevelés az együttéléstről szól, együttéléstről más kultúrákkal. Ami manapság én azt gondolom, hogy az egyik legneuralgikusabb pont. Interkulturális nevelés. És akkor ugye itt jön ennek kapcsán az, hogy előítélet, meg rasszizmus, meg társadalmi egyenlőtlenségek. A globális nevelés célja az, hogy egy kicsi gyerekből hogyan lehet úgy kinevelni azt, hogy abszolút elfogadó legyen és kritikus legyen, de ugyanakkor azt is lássa, hogy nemcsak egy út járható. Egy picit kinyitni a világot szélesíteni a gyerekek gondolkodásmódját. Tehát, inkább efelé gondolkoznék. És elsősorban ilyen magatartásformák elfogadásáról szólna inkább. Megértetni azt, hogy hát hogy különbözőek vagyunk és az se rossz, ez se. Mindenhol elfogadott, tehát, hogy ezt egy picit becsempészni az órákba”. (fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetés, részlet)

A pedagógusok egyöntetű véleménye, hogy középiskolában az érettségi témakörök mindegyike teret enged a globális szemléletnek, nincs olyan, hogy kiemelt témakör. Mindenhol előjöhethet, és általában elő is jön. Természetesen az idegen nyelvtanítás minden tanórája alkalmas terep erre, de egyéb tantárgyak esetében is meg lehet találni azokat a pontokat, ahol releváns módon beszélgetéseket lehet kezdeményezni, illetve támogatni ebben a szellemiségben.

Ahhoz azonban, hogy a tanulók fogékonyak legyenek ezekre a párbeszédre, már egészen kicsi koruktól kezdve hozzá kell szoktatni őket. Meg kell erősíteni a tanulók azon kompetenciáit, amelyek alkalmassá teszik őket az érdemi párbeszédre. A tanulók együttműködési készségének fejlesztése alapvető fontossággal bír. A fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetésben résztvevő tanárok általános tapasztalata, hogy azok a tanulók, tanulócsoporthoz tartozók, amelyek először szembesülnek ilyen jellegű megközelítéssel, szívesen teszik azt, nem értik annak célját, sem okát. Ilyen esetekben muszáj a tanárnak megállni, és

elbeszélgetni arról, hogy nem lehet az egyes tantárgyakat külön kezelni, érdemes rámutatni az egyes ismeretanyagok közötti összefüggésekre, valamint felhívni a tanulók figyelmét arra, hogy kölcsönös összefüggések rendszerében élünk.

„... meg kell próbálni a gyereket kilökní ebből a csőlátásból, amibe benne van. Hogy beülök a földrajz órára, földrajz órán tudom, hogy tudok valamit. 15 perc múlva történelem órán azt mondom, hogy sose hallottam... Vagy azt mondja nekem a gyerek, amikor mondjuk, kiszámoljuk, hogy hány óra van akárhol, vagy mekkora a népsűrűség, hogy ez nem matek óra. Tehát, hogy ebből valahogy, hogy lássad, hogy nem földrajzot tanulunk, meg biológiát, meg nem tudom én mit, hanem hogy tanulunk a folyamatokról, a világról, aminek mi is része vagyunk”. (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

„Fontos a társadalmi egyenlőtlenségek meg a globális gazdasági piac, meg helyzet, meg az ezt irányító folyamatok. Meg ennek a környezeti oldala, és akkor ennek a másik fele meg éppen azok a kompetenciák, amiket fontos megerősíteni ahhoz, hogy ezekről lehessen érdemben beszélni. És akkor ez meg inkább egyfajta érzékenyítés rész, a kritikai gondolkodástól kezdve a tolerancián át, az interkulturális kompetenciáig.” (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

A megszólaló pedagógusok közül többen kiemelik, hogy az a tanár, aki ilyen pedagógiai szemléletet képvisel, annak számára fel sem merül, hogy a globális nevelési tartalmakat külön kezelje, vagy elválassza saját egyéb tanári tevékenységétől.

„... nem is merül föl szerintem egyikünkben sem, hogy most külön globális nevelek ma. És nekem furcsa ez a globális micsoda, nevelés. Én biztos azt csinálom. De valahogy nem tudom elképzelni, hogy mi az”. (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

A kérdőívre válaszoló pedagógusok úgy vélik, számukra fontosabb a globális nevelés különböző aspektusainak figyelembe vétele – úgy, mint kölcsönös függőségek, társadalmi változásokkal való megküzdés, más társadalmi csoportok perspektívájának megértése - mint saját iskolájuk számára. Véleményük szerint, a globális nevelés részterületei közül az iskolákban a környezeti nevelés, a fenntartható fejlődés illetve a médiaoktatás kap némi hangsúlyt, míg a válaszadó pedagógusok számára a környezeti fenntarthatóság, az interkulturális nevelés és az állampolgári felelősségvállalás bír a legnagyobb jelentőséggel.

	<i>A globális nevelés tegye képessé a tanulókat arra, hogy megértsék a kölcsönös függéseken alapuló világot és a globális problémákat.</i>	<i>A globális nevelés tegye képessé a tanulókat arra, hogy megküzdjenek az egyre gyorsuló társadalmi változások okozta bizonytalansággal, a</i>	<i>A globális nevelés segítse a tanulókat abban, hogy a sajátjuktól eltérő társadalmi csoportok perspektívájából is képesek legyenek értelmezni a világot.</i>
--	--	---	--

	(%)		különböző kultúrákkal és életstílusokkal való együttéléssel.		(%)	
	Ön számára	Iskolája számára	Ön számára	Iskolája számára	Ön számára	Iskolája számára
Fontos	100 (N=19)	67 (N=12)	100 (N=19)	72 (N=13)	95 (N=18)	66 (N=12)
Közepes mértékben fontos		33 (N=6)		28 (N=5)	5 (N=1)	28 (N=5)
Nem fontos						6 (N=1)

1. táblázat. A globális nevelés megítélése a válaszadó szerint és a válaszadó iskolájában. (az online kérdőív adatai alapján)

A globális nevelés munkamódszerei – pedagógiai módszertan és tanulásszervezés

Az online kérdőív válaszadói a globális neveléssel főleg tanórákon illetve tanórán kívüli iskolai rendezvényeken foglalkoznak. Fontos terep még az iskolai projekthét, illetve az osztályfőnöki óra is.

A globális nevelési témakörökre milyen keretek között tud fókuszálni leginkább? (Többet is jelölhet!)

	Százalék	Elemzés
tanórákon	67	14
délutáni iskolai szakkörökön	5	1
tanórán kívüli iskolai rendezvényeken	52	11
iskolai projekthét keretében	48	10
osztályfőnöki óra keretében	38	8

2. táblázat A globális nevelés helyszínei (az online kérdőív adatai alapján).

A fókuszcsoportos beszélgetés tanúsága szerint, a délutáni szakköri tevékenység nem jellemzi a globális nevelés támogatását, ezzel egybecseng az online kutatás eredménye is. Mindössze egy oktatási intézmény vonatkozásában jelezték, hogy délutáni szakkör keretében fókuszálnak erre a problematikára. A megszólaló/válaszadó tanárok döntő többsége úgy véli, hogy a globális szemlélet minden egyes tanórán, illetve iskolai rendezvényeken fejleszthető, illetve konszenzus volt arról is, hogy erre kiváló terep az osztályfőnöki óra. Az osztályfőnöki óra azért is használható jól fel erre a célra, mert az egyik fókuszcsoport résztvevő szerint, az osztályfőnöki órák jelentős részét sok osztályfőnök nem tudja mivel kitölteni, „mert nem tudja, hogy mit csináljon, és hogy úgy teljen el ezek az órák, hogy így a hiányzások vannak felolvasva vagy van valamilyen erőlködés, hogy mi a fenét csináljunk a gyerekekkel”. (tanár,

fókuszcsoportos beszélgetés) Mások véleménye szerint, az osztályfőnöki órákon kívül, a közös osztályprogramok, kirándulások is nagyszerűen felhasználhatók erre a célra.

„Az jutott eszembe, hogy még az szokott ilyen lenni, hogy mi az, amit mondjuk így kirándulás alatt meg lehet akkor csinálni az osztályokkal, mert az OK, hogy valahova elmegyünk több napra és akkor ott van valamilyen helyi adottság, de az, amikor kiránduláson múzeumba mennek a gyerekek, azért nem az a legnépszerűbb program. És mindig tök nehéz, hogy töltsd ki a napot. Gyakorlatilag reggeltől estig, mert hogyha ott alvós dolog van, akkor ha 6-tól szabad program van, akkor az egy nagyon nehéz este lesz”. (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

A fókuszcsoportos beszélgetés résztvevői szerint a globális nevelést a megszokott tanítási módszerek nem igazán támogatják, az online kérdőívben felkínált válaszlehetőségek közül a válaszadók szerint ezt a szerepet egyöntetűen a tapasztalati tanulás, a projekt módszer, a kritikai gondolkodásra nevelés, a hatékony konfliktuskezelés, az együttműködésre nevelés, a felelős döntéshozatalra nevelés, illetve a vita és mérlegelés módszere töltheti be. A csoportos tanulást támogató módszerek, mint a kooperatív tanulás és a hagyományos csoportmunka is a legtöbb tanár szerint hasonló funkcióval bírhat.

Véleménye szerint, az alábbi tanulásszervezési módok illetve speciális módszerek alkalmazása mennyire támogatja a globális nevelés céljainak a tanórai megvalósulását?

	Százalék		Elemszám	
	Nem támogatja	Támogatja	Nem támogatja	Támogatja
frontális tanítás-tanulás	37	63	3	16
tapasztalati tanulás		100		19
kooperatív tanulás	6	94	1	17
projekt módszer		100		19
hagyományos csoportmunka	5	95	1	18
közösségi tanulás	11	89	2	18
páros munka	28	72	5	13
kritikai gondolkodásra nevelés		100		19
hatékony konfliktuskezelés		100		18
együttműködésre nevelés		100		19
felelős döntéshozatalra nevelés		100		19
vita, mérlegelés		100		19

3. táblázat A globális nevelést támogató egyes módszerek megítélése (az online kérdőív adatai alapján)

Az online kérdőív azon kérdésére adott válaszok szerint, amely azt firtatta, hogy a tanárok saját tanítási gyakorlatában főként milyen módszerek jelennek meg, a válaszok megoszlása a fentiekől eltérően alakult.

A fenti módszerek közül, melyek jelennek meg leginkább az Ön tanítási gyakorlatában? (Kérjük, jelölje, a 3 leggyakrabban megjelenőt!)

	Százalék	Elemzés
tapasztalati tanulás	38	8
projekt módszer	38	8
hagyományos csoportmunka	38	8
frontális tanítás-tanulás	33	7
kooperatív tanulás	29	6
együttműködésre nevelés	29	6
páros munka	19	4
felelős döntéshozatalra nevelés	19	4
kritikai gondolkodásra nevelés	14	3
vita, mérlegelés	10	2
hatékony konfliktuskezelés	5	1
közösségi tanulás	0	0

4. táblázat A válaszadó tanítási gyakorlatában megjelenő módszerek (az online kérdőív adatai szerint)

A válaszadók három fő tanulásszervezési módot jelöltek meg saját gyakorlatukra jellemzőként, a projekt módszert, a hagyományos csoportmunkát és a frontális tanítás-tanulást. A tapasztalati tanulás, mint azon tanítási módszereknek és aktivitásoknak széles tárháza, amelyek bevonják a tanulót a tanulási folyamatba, azaz a tanulóknak lehetőségük van a saját tapasztalataikból való tanulásra, szintén vezető helyen jelenik meg. A globális nevelést támogató – a 3. táblázatban bemutatott – módszerek közül, mint a vita, a kritikai gondolkodásra nevelés, a konfliktuskezelés, stb. azonban csak kis mértékben került ebben a vonatkozásban kiválasztásra. Ez arra enged következtetni, hogy a HAND ajánlásokban megjelenő módszerek használata nagyobb felkészülést, teret és léptéket igényel a sima tanórai alkalmazásnál. Ezt támasztja alá az a fókuszcsoportos vélemény is, amely arról szól, hogy ún. minőségi globális tanórára való felkészülés, a szükséges előkészületek megtétele, plusz tanári energiát igényel, még nagy gyakorlattal rendelkező tanárok számára is.

„Ha az ember, aki már olyan öreg, mint én, vagy legalábbis olyan régóta tanít, akkor már nagyon sok mindent azért nem kell megtanulni, csak bizonyos dolgokat. Mert már úgy érzésem is sok minden jön. Tehát, azt nem lehet így megmondani. De van, ami nagyon sok. Van, amiről napokig elgyötrődöm, vagy hetekig, amire úgy kialakul”. (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

A beszélgetésen e témakör körül kialakult vita viszont felhívja a figyelmet arra, hogy ez a felkészülési többlet nem a globális nevelésre való felkészülés sajátja, hanem általánosan jellemző minden nem frontális tanulásszervezésű tanórára. A felkészülésre fordítandó többletidő mennyiségét jól példázzák azok a történetek is, amelyeket a fókuszcsoportos beszélgetésen részt vevő vezetőtanárok meséltek el a tanárjelöltek vonatkozásában. Ezek szerint, egy-egy jól megtervezett, jelöltek által irányított tanóra előkészületei a vezetőtanár vonatkozásában 2-3 órányi időt tesznek ki, míg a tanulásszervezési módszereket tanuló egyetemisták egy-egy tanóra tervezésével akár több hetet is eltölthetnek. A felkészülési idő azonban nem csökken a tanári tapasztalat növekedésével arányosan, mivel egy-egy jól megtervezett, komplex óra mindig tanulócsoport specifikus, így a kidolgozott óravázlatokat

minimálisan „testre kell szabni” egy-egy új osztály vonatkozásában. Ez a tevékenység is többletmunkával, plusz energiaráfordítással jár.

„Ha csak azt nézzük, hogy egy tanárjelöltet mondjuk felkészíteni egy órára... Na, tehát az, hogy velem mondjuk, 1 órát beszél, akkor ő óráig ül rajta. Keresgél, megbeszéljük. Hát, 2-3 óra az a minimum. Az az abszolút minimum. És azért azt gondolom, hogy aki, akár a mi korosztályunkból is nézzük, nem így született, hogy kirázza a kisujjából, hanem úgy hogy, eltanulja, hát azoknak is nagyon sok. Lépésenként végiggondolni, hogy mi fog ott történni. Több óra. Az a minimum. Hozzáteszem, hogy még hogyha használtam is akármilyen témakörben egy projektet és ott van a gépemen és azt gondolom, hogy egy kész anyag és majd csak elő kell venni, azt még egyszer nem lehet. Még egyszer ugyanúgy nem lehet. Tehát, minden csoportra egy picit átigazítani, de ha már csak ezt a részét veszem, hogy már készen van minden háttéranyagom, de akkor is át kell gondolnom, hogy most abban a csoportba, most pont mit fogok kivenni, mit fogok hangsúlyozni. Valami módszert mégis másképp fogok csinálni. Mit tudom én... tehát, hogy ez is plusz energia. Nem szabad plagizálni. Meg hát, mindenki más. Arról van szó, hogy gyakran a legkisebb dolgokra próbálunk reagálni, és nem lehet arra a 2-3 éves anyagot bevinni. Az marha ciki. Akkor hiteltelenné válik.” (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

A hatékony munkamódszerekről folytatott fókuszcsoportos beszélgetés-rész központi eleme a projektekről folytatott eszmecsere volt. A projekt, mint tanulásszervezési módszer, és a projekt, mint ismeretfeldolgozási technika. Mind az online válaszadók, mind a beszélgetés résztvevői egyetértettek abban, hogy akár az iskolai életbe – tanév szinten - menetrendszerűen beépített projekthetek, akár az egyes tantárgyak, sőt, jobb esetben, tantárgycsoportok, vonatkozásában megtervezett és megszervezett projektmunka egyaránt alkalmas arra, hogy bizonyos globális nevelési témákat mélységében feldolgozzon. A beszélgetés résztvevői több globális projektről is részletesen beszámoltak. E beszámolók alapján egyértelműen beazonosíthatók az egyes projektek közötti koncepcionális különbségek.

*„Hát, általában az volt, hogy mi találtuk ki a projekteknek a témáját. Nyáron mindig volt egy ilyen közös műhelymunka, minden osztálynak és akkor ott, azokkal a tanárokkal dolgoztunk együtt, akik az adott projektben részt vettek és akkor mi találtuk ki a fő témaköröket. És akkor a diákok érdeklődése alapján próbáltuk feltölteni az ilyen egyes óráknak az elemeivel. És akkor volt multi-kulti projekt, az mondjuk nagyon jó volt. Igen, az tényleg jól sikerült, meg azt nagyon élvezték. Mert azt azért elég könnyű volt így a kamaszlányok igényeire szabni a divattal, meg az öltözködéssel, meg a nem tudom mivel. Szóval, ezek ilyen jó témák voltak, és ezek kapcsán szó volt globális problémákról, vagy környezetvédelemről is. Vagy például, vállalkozásokról. Szóval, csomó ilyesmi volt, **ahova be lehetett ezt csempészni**. Hát igen, igazából erről szólt, inkább az volt a kérdés, hogy hogy lehet hozzátársítani a többi tantárgyat. Tehát, hogy ezt mondom, hogy ez egy ilyen más megközelítés, hogy akkor lesz egy ilyen projekt téma. Meg ez érdekli a gyerekeket, meg ez egy ilyen eléggé színes. Meg hogy ezek ilyen hosszú távú projektek voltak. Mondjuk, úgy épült fel az év, hogy nem tudom, az év első félévében voltak mondjuk*

ilyen 1 és 2 hónapos projektek. És akkor az heti rendszerességű volt. És volt egy nagy projekt, ami akár fél éves is lehetett a második félévben mire volt ehhez tapasztalat. És akkor inkább az volt a bonyolult ebben a dologban, hogy a szaktárgyakat hogy illesztjük bele ebbe.” (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

„Volt egy Városlakó projektünk, ami a városban élő mindenféle állatok, emberek, növények. Tehát mindenféle élőlény, aki a városban van, azokról lehetett ezt azt gyűjteni. És akkor volt olyan része, hogy elmentünk ilyen, pl. ilyen kutya játszótérre, amit egy helyi egyesület csinált és akkor ott szerveztek programokat. Tehát, egy ilyen civil szervezetnek az első és akkor így elmesélték, hogy hát ez a kutyatartás, ami egyébként amúgy is egy ilyen jó hívó szó minden második diáknak van kutyája, meg szereti. És akkor így, hogy ez is milyen egy furcsa helyzet a városban állatot tartani, és hogy mennyi minden következménye van. Tehát, itt akár a jogok, stb. szóba kerülhettek.” (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

„Elmentünk ilyen hajléktalan szállóra és akkor ott azzal szembesülni. Mert ott azért a.. belvárosban, az ember sokat lát. Tehát, naponta több hajléktalant lát, meg ott az iskola körül is vannak, aki oda jár és van vele kapcsolatunk. De hogy megnézni, hogy ez.. hova tudnak ők menni éjszaka? Nincs hova menni, és hú, az nagyon durva volt. Az így nagyon. De egyébként volt egy másik, ami most így közbe, ahogy beszéltem, jutott eszembe, néhány évente szoktunk olyat csinálni, hogy ilyen... nem is tudom ennek mi a címe, de így az év végére, mikor már csak néhány hét van, akkor.. akkor az 5 nagy világvallást így végigjárjuk, és akkor hívunk képviselőt, tehát aki valami vallási vezető és akkor az elmondja. Beül, tart egy rövid ismertetőt, s utána lehet tőle kérdezgetni. És ezt imádják egyébként a diákok, ez nagyon nagy sikerű. És.. tők érdekes dolgok derülnek ki. Utána fel lehet órán fűzni, hogy mik a hasonlóságok, különbségek, stb. Ott erről aztán rengeteget lehet beszélgetni. Ezeknek az óráknak van soha vége, merthogy nem lehet abbahagyni. Tehát, tényleg, már.. már mindenkinek rég elkezdődött a következő órája, de még mindig van róla kérdés, meg vélemény”. (tanár, fókuszcsoportos beszélgetés)

A globális nevelés részterületén belül a pedagógusok elsősorban a környezeti nevelést, a nemek közti egyenlőségre nevelést valamint a médiaoktatást szeretnék kipróbálni. Digitális továbbképzésen a válaszadóknak közel a fele, 47 százalékuk vett részt. Ezeken a képzéseken elsősorban informatikai alapismereteket, digitális tartalomfejlesztést és tantárgyhoz köthető digitális módszertani képzést tanultak.

Alapmegoszlások – appendix

A válaszadók által tanított tárgyak megoszlása

Tanított tárgyak

Tárgyak	Százalék	Elemsszám
Angol	24	5
Etika	24	5
Történelem	19	4
Biológia	10	2
Földrajz	10	2
Irodalom	10	2
Kémia	10	2
Matematika	10	2
Nyelvtan	10	2
Technika	10	2
Német	5	1
Rajz	5	1
Szakmai gyakorlati tárgy	5	1
Informatika	5	1
Tanulásmódszertan	5	1
Könyvtárhasználat	5	1

A válaszadók átlagos tanítási éveinek száma

Átlagos tanítási évek száma

23,11	N=19	10,027 (std)
-------	------	--------------

A globális nevelés megítélése a válaszadó szerint és a válaszadó iskolájában

	<i>A globális nevelés tegye képessé a tanulókat arra, hogy megértsék a kölcsönös függéseken alapuló világot és a globális problémákat.</i> <i>Százalékban</i>		<i>A globális nevelés tegye képessé a tanulókat arra, hogy megküzdjenek az egyre gyorsuló társadalmi változások okozta bizonytalansággal, a különböző kultúrákkal és életstílusokkal való együttéléssel.</i> <i>Százalékban</i>		<i>A globális nevelés segítse a tanulókat abban, hogy a sajátjuktól eltérő társadalmi csoportok perspektívájából is képesek legyenek értelmezni a világot.</i> <i>Százalékban</i>	
	Ön számára	Iskolája számára	Ön számára	Iskolája számára	Ön számára	Iskolája számára
Fontos	100	67	100	72	95	66
Közepes mértékben fontos		33		28	5	28
Nem fontos						6

A globális nevelés megítélése a válaszadó szerint és a válaszadó iskolájában

	<i>A globális nevelés tegye képessé a tanulókat arra, hogy megértsék a kölcsönös függéseken alapuló világot és a globális problémákat.</i> <i>Elemsszám</i>		<i>A globális nevelés tegye képessé a tanulókat arra, hogy megküzdjenek az egyre gyorsuló társadalmi változások okozta bizonytalansággal, a különböző kultúrákkal és életstílusokkal való együttéléssel.</i> <i>Elemsszám</i>		<i>A globális nevelés segítse a tanulókat abban, hogy a sajátjuktól eltérő társadalmi csoportok perspektívájából is képesek legyenek értelmezni a világot.</i> <i>Elemsszám</i>	
	Ön számára	Iskolája számára	Ön számára	Iskolája számára	Ön számára	Iskolája számára
Fontos	19	12	19	13	18	12
Közepes mértékben fontos		6		5	1	5
Nem fontos						1

A globális nevelés részterületeinek megjelenése a válaszadó iskolájában

Az Ön iskolájában tanórai és tanórán kívüli programok során a globális nevelés mely részterületei jelennek meg rendszeresen? (Több válasz is lehetséges!)

	Százalék	Elemsszám
Környezeti nevelés/környezetvédelem/állatvédelem	86	18
Oktatás a fejlődésért/fenntartható fejlődés/nemzetközi fejlesztési képzés, szolidaritásra nevelés	62	13

Médiaoktatás/reklámkritikus, környezettudatos vásárlóvá nevelés, fogyasztóvédelmi képzés	48	10
Interkulturális tanulás/kultúrák, vallások közötti megértés	43	9
Szociálisan hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők inklúziója	43	10
Emberi jogi ismeretek	38	8
Nemek közti egyenlőség	33	7
Népesedési és egészségre nevelés	33	7
Békére nevelés	24	5

A globális nevelés szempontjának megjelenése a tanári gyakorlatban

Személyes tanári gyakorlatában, meg szokott-e jelenni a globális nevelés szempontja?

	Százalék	Elemzés
Igen	86	18
Nem	14	3

A globális nevelés személyes gyakorlatban megjelenő fókuszai

Személyes tanári gyakorlatában, a globális nevelés mely területeire szokott fókuszálni? (Többet is jelölhet!)

	Százalék	Elemzés
környezeti nevelés és fenntarthatóságra nevelés	71	15
más kultúrák ismeretére és megbecsülésére nevelés (interkulturális nevelés)	67	14
az állampolgári felelősségre, részvételre, aktivitásra nevelés	57	12
a demokráciára nevelés	52	11
az emberi jogok ismeretére, tudatosítására, betartására és betartatására nevelés	52	11
békére nevelés	43	9
fejlődésre és fejlesztésre nevelés	43	9
médiaműveltség	29	6

A globális nevelés témakörei

A fentiekben felsorolt témakörökre milyen keretek között tud fókuszálni leginkább? (Többet is jelölhet!)

	Százalék	Elemszám
tanórákon	67	14
tanórán kívüli iskolai rendezvényeken	52	11
iskolai projekthét keretében	48	10
osztályfőnöki óra keretében	38	8
délutáni iskolai szakkörökön	5	1

A globális nevelést támogató egyes módszerek megítélése

Véleménye szerint, az alábbi tanulászervezési módok illetve speciális módszerek alkalmazása mennyire támogatja a globális nevelés céljainak a tanórai megvalósulását?

	Százalék		Elemszám	
	Támogatja	Nem támogatja	Támogatja	Nem támogatja
frontális tanítás-tanulás	37	63	3	16
tapasztalati tanulás		100		19
kooperatív tanulás	6	94	1	17
projektmódszer		100		19
hagyományos csoportmunka	5	95	1	18
közösségi tanulás	11	89	2	18
páros munka	28	72	5	13
kritikai gondolkodásra nevelés		100		19
hatékony konfliktuskezelés		100		18
együttműködésre nevelés		100		19
felelős döntéshozatalra nevelés		100		19
vita, mérlegelés		100		19

A válaszadó tanítási gyakorlatában megjelenő módszerek

A fenti módszerek közül, melyek jelennek meg leginkább az Ön tanítási gyakorlatában? (Kérjük, jelölje, a 3 leggyakrabban megjelenőt!)

	Százalék	Elemzés
tapasztalati tanulás	38	8
projekt módszer	38	8
hagyományos csoportmunka	38	8
frontális tanítás-tanulás	33	7
kooperatív tanulás	29	6
együttműködésre nevelés	29	6
páros munka	19	4
felelős döntéshozatalra nevelés	19	4
kritikai gondolkodásra nevelés	14	3
vita, mérlegelés	10	2
hatékony konfliktuskezelés	5	1
közösségi tanulás	0	0

Segédanyagok használata a globális nevelés részterületeinek taglalása során

A globális nevelés részterületeinek taglalása során használ-e valamilyen módszertani segédanyagot?

	Százalék	Elemzés
Igen	50	9
Nem	50	9

Tanórai feladatok kidolgozása a globális nevelés téma illetve témakör feldolgozására

Az elmúlt iskolaévben előfordult-e, hogy saját tanórai feladatot dolgozott ki a globális nevelési téma illetve témakör feldolgozására?

	Százalék	Elemzés
Igen	21	4
Nem	79	15

Hajlandóság a globális nevelés kipróbálására

Ha a jövőben lehetősége lenne rá, szeretne-e kipróbálni globális nevelési tananyagot?

	Százalék	Elemzés
Igen	84	16
Nem	16	3

A globális nevelésre vonatkozó kipróbálni szándékozott részterületek

A globális nevelési mely részterületére vonatkozó tananyagot próbálna ki a legszívesebben? (Kérjük, maximum 3 területet jelöljön!)

	Százalék	Elemszám
Környezeti nevelés/környezetvédelem/állatvédelem	33	7
Nemek közti egyenlőség	33	7
Médiaoktatás/reklámkritikus, környezettudatos vásárlóvá nevelés, fogyasztóvédelmi képzés	33	7
Interkulturális tanulás/kultúrák, vallások közötti megértés	29	6
Oktatás a fejlődésért/fenntartható fejlődés/nemzetközi fejlesztési képzés, szolidaritásra nevelés	24	5
Emberi jogi ismeretek	19	4
Népesedési és egészségre nevelés	14	3
Békére nevelés	10	2
Szociálisan hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők inklúziója	10	2

A válaszadó neme

Kérjük, adja meg nemét!

	Százalék	Elemszám
Férfi	20	3
Nő	80	15

A válaszadók átlagéletkora

Kérjük, adja meg életkorát!

49,33	N=15	9,194 (std)
-------	------	-------------

A válaszadók végzettsége

Kérjük, jelölje, hogy milyen pedagógus-végzettséggel rendelkezik! (Többet is jelölhet!)

	Százalék	Elemszám
Főiskolai diploma	33	7
Mesterfokozat (MA)	24	5
Egyetemi diploma	14	3

A válaszadók munkahelye

Kérjük, jelölje, hogy milyen típusú feladat-ellátási helyen dolgozik! (Többet is jelölhet!)

	Százalék	Elemszám
általános iskola felső tagozat	33	7
általános iskola alsó tagozat	24	5
4 évfolyamos gimnázium	14	3
6 évfolyamos gimnázium	10	2
egyéb	10	2
szakiskola	5	1
szakközépiskola	0	0
szakgimnázium	0	0
8 évfolyamos gimnázium	0	0

Digitális továbbképzésen való részvétel

Kérjük, jelölje, hogy az elmúlt három évben vett-e részt pedagógus-továbbképzésben a digitális technológiák és módszertanok kapcsán!

	Százalék	Elemszám
Igen	47	7
Nem	53	8

A digitális továbbképzés témái

Milyen témában az alábbiak közül? Kérjük, jelölje, hogy az elmúlt három évben vett-e részt pedagógus-továbbképzésben a digitális technológiák és módszertanok kapcsán!

	Százalék	Elemszám
Digitális tartalomfejlesztés	14	3
Tantárgyhoz köthető digitális módszertani képzés	14	3
Informatikai alapismeretek	10	2
Egyéb	10	2
Konkrét oktatást segítő program használatára való felkészítés	5	1
Felkészítés ECDL vizsgára	0	0
IKER 2. szintű képzés	0	0

Globális nevelés pedagógus-továbbképzésen való részvétel

Kérjük, jelölje, hogy az elmúlt három évben vett-e részt pedagógus-továbbképzésben a globális nevelés kapcsán!

	Százalék	Elemszám
Igen	40	9
Nem	60	6

A válaszadó intézményébe járó gyerekek társadalmi háttere

Hogyan jellemezné az iskolája, óvodája tanulóinak, gyerekeinek társadalmi hátterét?

	Százalék	Elemzés
Szociális háttér vonatkozásában heterogén összetételű tanulócsoport /gyermekcsoport	74	11
Többségében hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, gyerekek	13	2
Többségében nem hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, gyerekek	13	2

A válaszadó foglalkoztatottsági státusza

Ön teljes munkaidőben vagy részmunkaidőben dolgozik ebben az intézményben?

	Százalék	Elemzés
Teljes munkaidőben	80	12
Részmunkaidőben (a teljes munkaidős óraszám kevesebb, mint 50 százalék)	13	2
Részmunkaidőben (a teljes munkaidős óraszám 50-90 százalék)	7	1

Nyílt végű kérdések válaszai

Milyen tárgyakat tanít?

Egyéb tanított tárgyak	N
Biológia-környezetan szakos alapidiplomával tanítok Waldorf iskolában, ahol az osztálytanító 3 éves képzés után az 1-8. osztályokban sok mindent tanít: földrajz, irodalom, nyelv, festés, matematika, történelem, kémia	1
magyar mint idegen nyelv	1
néptánc	1
tanító	3

A globális nevelés megfogalmazásai

Kérjük, röviden fogalmazza meg, mit ért globális nevelésen!

1. Annak megértése, hogy mind egy fajhoz tartozunk és külső és belső jegyeink különbsége nem okoz diszkriminációt.
2. nem tantárgyakra bontott szétforgácsolt, független információk átadása, hanem tárgyak közötti átjárás, összefüggésekre rámutatás

3. A világ elkerülhetetlenül össze van kapcsolva. Gazdasági, technikai, környezetvédelmi téren egyaránt. Ennek megismertetése, megkerülhetetlenségének hangsúlyozása a legfontosabb tényező az iskolai oktatásban és nevelésben.
4. W tanárként világos, hogy nem csak a hazai viszonyok újratermelésén fáradozunk, hanem valami nagyobb egységként tekintük az emebriségre ill. a gyerekekre is. És ez tetten érhető egy csomó mindenben.
5. A világot, az eseményeket, történeseket, az ok-okozati összefüggéseket. ..stb egységben szemléljük, tapasztaljuk és értsük meg.
6. Számomra a globális nevelés azt jelenti, hogy úgy alakítom az óráim menetét, hogy közben figyelembe veszem az aktuális társadalmi változásokat, reagálok azokra, ezekhez kapcsolódó témákat mutatok be, és dolgozunk fel együtt. Nemcsak egy nyelvet akarok megtanítani - legyen az a német vagy a magyar -, hanem képessé akarom tenni a diákokat arra, hogy kifejezzék gondolataikat, ne csak egy országgal kapcsolatban, ahol az adott nyelvet beszélik, hanem az egész világra vonatkozóan.
7. Olyan szemlélet és oktatási módot, ahol a tanár-tanulói interakcióban mindkét fél aktív résztvevője a tanulási folyamatnak olyan témákban, mint: globalizáció, fenntarthatóság, migráció, szegénység. Cél a tanulói mentalitáskultúra változása, érzékenyítés és felelős szemlélet kialakítása bolygónk jövőjét illetően.
8. Természetesen még számos téma is kapcsolható ide, pl. demokráciára, multikulturalizmusra, toleranciára nevelés. A lista nem teljes. Összegezve: egy olyan attitűd kialakítása, ami a tanulók kognitív tudása mellett az affektív beállítódást segíti.
9. A globális nevelés egy oktatási szemlélet amely magába foglalja a következő területeket: békére nevelés, demokráciára nevelés, állampolgári felelősségre, aktív részvételre nevelés, interkulturális nevelés, környezeti nevelés. Röviden a globális felelősségvállalásra nevelésről szól.
10. Egy olyan szemléletformáló nevelés, mely érzékennyé teszi a gyerekeket a globális problémák felismerésére és arra ösztönzi őket, hogy a maguk szintjén keressék a megoldásokat azokra.
11. A tanulók olyan szemléletformálását, amely során összefüggésekben, ok-okozati relációkban ismertetjük meg a világban történő folyamatokat a tanulókkal.
12. A mindennapi élet globális problémáiról való ismeretátadást és közös gondolkodást
13. A tanuló érzelmi, érzelmi és társas készségeinek együttes fejlesztését a tantárgyi kereteken átvívelően, a globális kérdések iránt érzékeny tanulók nevelését.
14. A globalizáció által bekövetkezett változások feltárása (környezet, kultúra, életmód, gazdaság, technológia stb.), illetve ezen szempontokat figyelembe vevő szemléletmód.
15. Minden tantárgyon átnyúló globális szemlélet kialakítása a tanulóknál, amely magában foglalja a környezeti nevelést, a fenntarthatóságot és a felelősségvállalást.
16. Tantárgyakon átvívelő, az egyes tárgyak tanulása során szerzett képességek, tudásanyag felhasználása más tanulási szituációban.
17. A globális nevelés egy oktatási szemlélet, melynek célja egyfajta érzékenységek kialakítása a helyi értékekkel kapcsolatban.

Az Ön tanítási gyakorlatában, mely tantárgyak, és mely témakörök vonatkozásában tud teret engedni a globális felelősségvállalásra való nevelés bizonyos részterületeinek a megjelenésére?

1. Kommunikáció
2. beszélgetés aktualitásokról
3. Emberi jogok, vezetőpozíciók
4. Állampolgári ismeretek, a 20.század történelme, Gyarmatosítás, Globalizáció
5. pl: Mi dolgozunk a világban?

6. bármely témakör
7. Újrahasznosítás
8. Energiatermelés, felhasználás
9. ökológia, evolúció, genetika, etológia
10. béke, demokrácia, emberi jogok, állampolgári ismeretek, más kultúrák
11. más népek kultúrája
12. a fent említett területek mindegyike
13. szöveges feladatok
14. nyelvvizsgára készülés
15. Én és a világom, Mi és a környezetünk, Mi és a mindenség
16. Társak között
17. médiaműveltség, környezetvédelem
18. légkör, vízrajz, településföldrajz, a globális gazdaság működése, demográfia, településföldrajz
19. a fentiek egyaránt
20. különböző projektmunkák segítése
21. a fent említett területek mindegyike
22. bármely tanított témakör
23. A föld jövője, Médiahasználat, Környezetszennyezés, Üvegházhatás
24. demokráciára, kritikus médiafogyasztóvá, aktív állampolgárrá nevelés.
25. a fent említett területek mindegyike
26. minden témakörnél beszélünk róla

Kérjük, sorolja fel, milyen segédanyagokat használ?

1. OFI Etika könyvek 5.-8. osztály
2. Has, Alkoss, Gyarapíts!
3. Anthropolis Egyesület segédanyagok
4. Webes felületek
5. Zachor Alapítvány: IWitness platform
6. Barankovics Alapítvány online felület"
7. Filmek és videók
8. Osztályfőnöki kézikönyv, technika, informatika könyvek. Újságcikkek.
9. Anthropolis kiadványok, interneten elérhető oldalak
10. compass
11. anthropolis kiadványok
12. tanári kézikönyvek, videók
13. internetes források
14. a tanulók által gyűjtött anyagok, különböző reáliák a gyakorlati élet minden területéről "
15. The world's largest lesson

Kérjük, röviden mutassa be ezt a saját fejlesztésű feladatot!

1. Antik kultúrák, Poliszok világa, Athén - Spárta, demokrácia, hétköznapi élet
2. A Has , Alkoss, Gyarapíts kézikönyvben található a Virtuális víz problematikájáról.
3. a környezetvédelemmel kapcsolatos komplex feladat mely a tanulók aktív részvételére és kutatómunkájára épült

Kérjük, nevezze meg, milyen továbbképzésen vett részt?

1. Waldorf tanárok világtalálkozója, 1 hetes műhelymunka, 1000 fő (pl.: ipari forradalmak hatása, vívmányai, ellenérzések, művészetek...)
2. valamint minden évben nyáron szintén van egy 1 hetes továbbképzés itthon,
3. valamint a projekt alapú tanításról is volt egy továbbképzés"
4. Az Anthropolis Egyesület képzésein
5. Szexuális nevelés az iskolában (Pestalozzi Intézet)
6. EAThink projekt
7. Anthropolis Egyesület tartott intézményünkben továbbképzést
8. Eathink Globalis képzés
9. Anthropolis